

*Робоча програма
навчальної дисципліни*

Цифрова
фотографія

K a r a z i n M e d i a T o p o s G r o u p 2 0 2 0

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Катедра медіакомунікацій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ЦИФРОВА ФОТОГРАФІЯ

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 06 – «Журналістика»

спеціальність 061 – «Журналістика»

освітньо-професійна програма «Аудіовізуальні медіа та цифрова журналістика»

вид дисципліни за вибором

факультет соціологічний

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

27 серпня 2020 року, протокол № 9

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Кристина ПАШКІНА, старша викладачка катедри медіакомунікацій;
Роман ПЯТКОВКА, старший викладач катедри медіакомунікацій

Програму схвалено на засіданні катедри медіакомунікацій

Протокол від 26 серпня 2020 року № 9

Завідувачка катедри медіакомунікацій

Лідія СТАРОДУБЦЕВА

Програму погоджено науково-методичною комісією соціологічного факультету

Протокол від 27 серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії соціологічного факультету

Юлія СОРОКА

Програму погоджено з гарантом (керівником проектної групи) освітньо-професійної програми «Аудіовізуальні медіа та цифрова журналістика»

Гарант освітньо-професійної програми

(керівник проектної групи)

Лідія СТАРОДУБЦЕВА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Цифрова фотографія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів другого (магістерського) рівня спеціальності 061 – «Журналістика» освітньо-професійної програми «Аудіовізуальні медіа та цифрова журналістика»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: формування у студентів уявлень про основи цифрової фотографії, специфіку цифрового фотообразу, естетику сучасної концептуальної фотографії та особливості цифрової фотозйомки. Дисципліна є вибірковою, тісно пов'язаною з дисциплінами «Цифрова журналістика», «Кіномистецтво», «Реклама і PR в цифровому просторі», «Дизайн і медіа» і має переваги та можливості для опанування не тільки ґрунтовними теоретичними знаннями з основ фотографії, але й практичними навичками цифрової фотозйомки, постобробки фотографій і створення авторських фотопроектів.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни: оволодіння такими загальними і фаховими компетентностями як володіння специфікою різних видів аудіовізуального медіадискурсу з метою ефективного виконання професійних завдань; здатність навчатися; здатність до критики та самокритики; креативність, адаптивність, гнучкість і комунікабельність; вміння створювати інноваційні медіапроекти в галузі аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики; вміння подавати інформацію в різних мультимедійних форматах, поєднувати аудіальні, візуальні та текстуальні складові медіаповідомлення, володіння сучасними інструментами аудіовізуальної комунікації; опанування фундаментальними знаннями з основ фотомистецтва.

1.3. Кількість кредитів: 4 кредити

1.4. Загальна кількість годин: 120 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
16 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
72 год.	108 год.
Індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання: знати основи цифрової фотографії, першоджерела і дослідження фотографії, представників сучасної концептуальної фотографії, творчість актуальних фотохудожників; володіти інструментарієм створення та постобробки цифрової фотографії, навичками побудови фотокомпозиції, аналізу знімків, створення і презентації власних фотоарт-проектів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі повинні набути такі програмні компетентності.

Загальні компетентності:

- ЗК 1 Використання передового вітчизняного та зарубіжного досвіду з метою виконання професійних завдань
- ЗК 2 Здатність навчатися
- ЗК 3 Здатність адаптуватися до нових ситуацій і приймати рішення
- ЗК 4 Уміння працювати в команді
- ЗК 5 Здатність генерувати нові ідеї та ініціювати створення власних проєктів
- ЗК 6 Здатність до критики та самокритики
- ЗК 7 Здатність до управління
- ЗК 8 Креативність, здатність до системного мислення
- ЗК 9 Адаптивність, гнучкість і комунікабельність
- ЗК 10 Наполегливість у досягненні мети
- ЗК 11 Відповідальність за якість виконуваної роботи
- ЗК 12 Толерантність

Фахові компетентності:

- ФК 1 Володіння базовими знаннями в галузі сучасних інформаційних технологій, комунікативістики, концепцій інформаційного суспільства, основ аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики, теорій медіа та уміння їх використовувати в професійній діяльності
- ФК 2 Володіння базовими знаннями теоретико-методологічних підходів до системного аналізу медіа та проєктування комунікативних процесів у галузі аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики, уміння їх використовувати в професійній діяльності
- ФК 3 Вміння створювати аудіовізуальний контент, розробляти стратегії медіапроєктування та аналізувати комунікативний простір аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики
- ФК 6 Володіння специфікою різних видів аудіовізуального медіадискурсу з метою ефективного виконання професійних завдань
- ФК 7 Вміння створювати інноваційні медіапроєкти в галузі аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики
- ФК 9 Вміння подавати інформацію в різних мультимедійних форматах, поєднувати аудіальні, візуальні та текстуальні складові медіаповідомлення, володіння сучасними інструментами аудіовізуальної комунікації

Здобувачі освітньо-професійної програми повинні демонструвати такі програмні результати навчання.

- ПРН 1 Опанування знаннями з основ журналістики, комунікативістики, концепцій інформаційного суспільства, теорій медіа, що сприяють розвитку загальної культури й формують уміння їх використовувати в професійній діяльності у медіасфері
- ПРН 2 Опанування базовими знаннями в галузі сучасних інформаційних технологій, володіння навичками використання програмних засобів і роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати сайти, блоги та гіпертекстові проєкти, і використовувати інтернет-ресурси для медіадосліджень

- ПРН 3 Опанування знаннями з основ відеопродакшну (режисура екранних мистецтв, відеозйомка, постпродакшн і моушн-дизайн), візуальних комунікацій та медіамистецтва для створення авторських медіапроектів
- ПРН 4 Опанування фундаментальними знаннями з основ фотомистецтва, кіномистецтва та телемистецтва (теледраматургія, телеінтерв'ю, виробництво телеконтенту та створення авторських телепрограм).
- ПРН 7 Формування здатності до навчання
- ПРН 8 Формування вміння генерувати нові ідеї та ініціювати створення власних проєктів у медіасфері
- ПРН 9 Опанування знаннями фундаментальних наук, що сприяють розвитку загальної культури й формують розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній діяльності
- ПРН 10 Формування здатності до критики та самокритики
- ПРН 11 Розвиток креативності, здатності до системного мислення
- ПРН 12 Формування адаптивності та комунікабельності
- ПРН 13 Формування наполегливості у досягненні мети
- ПРН 14 Формування відповідальності за якість виконуваної роботи
- ПРН 15 Формування толерантності

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Концептуальна фотографія

Тема 1. Візуальна мова концептуальної фотографії

Інформаційне поле сучасного мистецтва (фотографія як мова). Ключові питання історії концептуальної фотографії. Коротка історія концептуального мистецтва ХХ століття. Фотографія як інструмент концептуального художника. Практики з художньої фотографії (від 1970-х років). Дюссельдорфська школа, феномен «сконструйованої реальності» і «присвоєння образу». Розвиток концептуальної фотографії. Фотохудожники. Візуальна мова концептуальної фотографії та концептуальне мистецтво ХХ століття.

Тема 2. Концептуальні прийоми сучасної фотографії

Формування та структурування художньої позиції фотомитця: індивідуальні здібності, риси, стиль, почерк. Фотографія як неестетичний документ. Харківська школа фотографії. Огляд і обговорення творів сучасних концептуальних художників. Концептуальні прийоми сучасної фешн-фотографії. ТанDEM тексту і фотографії. Змішування жанрів.

Тема 3. Суспільство і концептуальна фотографія

Питання масової свідомості, яка формується фотографічними зображеннями, що циркулюють у суспільстві. Проблеми самопрезентації, самоідентифікації особистості шляхом фотографії. Дослідження в фотографії категорії тіла і статі, соціальних стереотипів і табу. Чужа фотографія: девальвація двох основних ознак – унікальність і авторство. Арт-середовище: з чого складається і чому в ньому потрібно опинитися. Арт-бук: культура, теорія та практика.

Тема 4. Методика створення фотопроєктів

Техніки роботи з фотографією. Методика створення artist statement: формулювання ідеї, робота з текстом. Пошук методу. Процес реалізації проєктів. Презентація митця та арт-проєкту. Нові медіа: винайдення методу і процеси реалізації фотопроєктів. Наслідування і пошук власної мови для самовираження, феномен провінційності. Методологічні тренінги зі створення власного проєкту, робота з простором і експозицією.

Розділ 3. Цифрова фотозйомка

Тема 1. Основи цифрової фотозйомки

Як працює цифрова камера та в чому головна її революційність. Специфіка технології цифрової фотозйомки. Чотири фактори експозиції: витримка, діафрагма, ISO, рівень освітлення. Трикутник експозиції. Закон взаємозамінності. Витримка затвору. Діафрагма в об'єктиві. Глибина різкості. Боке. Світлочутливість ISO. Рівень освітлення. Шуми. Витримка. Способи впливу на рівень освітлення сцени. Режими виміру експозиції. Алгоритм прийняття рішень при виборі параметрів контролю експозиції.

Тема 2. Композиція кадру

Побудова композиції у фотографії, створення перспективи в кадрі. Кольорова композиція. Правило третин. Золотий перетин. Створення візуального балансу. Рівновага та баланс. Баланс білого. Симетрія. Ритм та рух. Як бачить людина, як бачить камера. Кадрування, композиційні блоки, геометрія. Площина і простір, багатоплановість. Точка зйомки і оптичні ефекти. Режими фокусування.

Тема 3. Фотопроєкт: від задуму до постпродакшну

Процес підготовки до зйомки. Постобробка цифрових фотознімків. Пакетна обробка фотографій. Що важливо у цьому процесі. Аналіз кадрів і відбір знімків. Пакетна обробка фотографій. Підготовка фото до розміщення на цифрових ресурсах. Підготовка до власного проєкту та його реалізація. Ідея, концепція, розкадровка.

Тема 4. Комунікативний ефект цифрової фотографії

Моментальність сприйняття і наочність фотографії. Умовність цифрової фотографії. Фотознімок як «відкрита система». Текстове та фотографічне оповідання в цифрових медіа як єдине ціле. Місто як творче середовище для фотографа. Вулична фотографія. Тревел-фотографія. Жанрова фотозйомка. Документальна природа фотожурналістики. Історія виникнення репортажної фотозйомки: від військової документальної зйомки до фотографії у цифрових медіа.

Тема 5. Робота фотографа

Портрет. Основи зйомки людей. Вплив ракурсу на сприйняття глядачем об'єктів в кадрі. Плани крупності. Вплив освітлення на зображення обличчя. Побудування довіри між фотографом та моделлю. Робота фотографа – це більше, ніж просто якісні знімки. Важливість етики у взаєминах з замовником. Що відрізняє любителя від професійного фотографа. Важливість етики у взаєминах з замовником. Як здобути постійних клієнтів. Фотозйомка в екстремальних умовах. Як цифрова ера змінила роботу фотографа.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
л		п.	с.	лаб.	інд.	с. р.		л	п. с.	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Концептуальна фотографія												
Разом за розділом 1	40	8	8	–	–	24	40	2	2	–	–	36

Розділ 2. Цифрова фотозйомка												
Разом за розділом 2	80	8	24	–	–	48	80	2	6	–	–	72
Усього годин	120	16	32	0	0	72	120	4	8	0	0	108

4. Теми семінарських і практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
	Розділ 1. Концептуальна фотографія	8	2
1	Візуальна мова концептуальної фотографії	2	2
2	Концептуальні прийоми сучасної фотографії	2	–
3	Суспільство і концептуальна фотографія	2	–
4	Методика створення фотопроектів	2	–
	Розділ 2. Цифрова фотозйомка	24	6
1	Основи цифрової фотозйомки	6	2
2	Композиція кадру	6	–
3	Фотопроект: від задуму до постпродакшну	6	–
4	Комунікативний ефект цифрової фотографії. Робота фотографа	6	–
	Разом	32	8

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1	Розділ 1. Концептуальна фотографія	24	36
	Розробити концептуальний фотопроект як художній об'єкт, в якому стануть рівними фотографія, текст і спосіб презентації		
2	Розділ 2. Цифрова фотозйомка	48	72
	Розробити та презентувати авторський фотопроект: репортаж-портрет людини або арт-репортаж про місто (10 знімків)		
	Разом	72	108

6. Індивідуальне завдання

За дисципліною «Цифрова фотографія» індивідуальні завдання не передбачені.

7. Методи контролю

Поточний контроль: усні опитування на заняттях за контрольними програмними питаннями поточної та попередніх тем; мікроконтрольні роботи, що проводяться на

початку заняття; оцінювання ступеня активності студентів та якості їхніх відповідей на заняттях; тестові завдання.

Контроль виконання самостійних робіт: перевірка виконання творчих завдань (усна доповідь, есе, індивідуальні та колективні мультимедійні презентації).

Контрольна робота за розділом 2 «Цифрова фотозйомка».

Підсумковий контроль (екзамен): перевірка рівня засвоєння студентами теоретичного та практичного навчального матеріалу в цілому; вміння студента використовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань.

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом		
Т 1–4	Т 1–5	10	60	40	100
30	20				

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно
70–89	добре
50–69	задовільно
1–49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

Розділ 1. Концептуальна фотографія

1. Барт Р. Camera lucida : Коментарий к фотографии / пер. с фр., коммент. и послесловие М. Рыклин. Москва : Ad Marginem, 1997. 224 с.
2. Кошут Дж. Искусство после философии / пер. с англ. А. А. Курбановского // Искусствознание. 2001, № 1. С. 109–118.
3. Петровская Е. Антифотография. Москва : Три квадрата, 2003. 112 с. (Сер. «artes et media», вып. 2).
4. Петровская Е. Теория образа. Москва : РГГУ, 2010. 281 с.
5. Рассел Дж. Концептуальное искусство / пер. с англ. Москва : VSD, 2012. 72 с.
6. Сосна Н. Фотография и образ : визуальное, непрозрачное, призрачное. Москва : Новое литературное обозрение, 2011. 194 с.
7. Шустрова О. И. Пространство медиа искусства. Санкт-Петербург : Алетейя, 2013. 132 с.
8. Godfrey M., Kelsey R., Rorimer A. Light Years : Conceptual Art and the Photograph, 1964–1977 / ed. by Matthew S. Witkovsky. Chicago : Art Institute of Chicago, 2012. 264 p. (Art Institute of Chicago).
9. Photography After Conceptual Art / ed. by Diarmuid Costello, Margaret Iversen. New York : Wiley-Blackwell, 2010. 208 p.

Розділ 2. Цифрова фотозйомка

1. Беньямин В. Краткая история фотографии / пер. С. Ромашко. Москва : Ad Marginem, 2015. 143 с.
2. Картье-Брессон А. Воображаемая реальность = L'imaginaire d'après nature : дневниковые записи, мемуары и эссе / пер. с фр. Г. Соловьева. Санкт-Петербург ; Москва : Лимбус Пресс ; Изд-во К. Тублина, 2013. 123 с.
3. Лапин А. Фотография как... . Изд. 6-е, испр. Москва : Тримедиа, 2016. 308 с.
4. Левашов В. Фотовек. Очень краткая история фотографии за последние 100 лет. Москва : Тримедиа, 2016. 88 с.
5. Сонтаг С. Смотрим на чужие страдания / пер. В. Голышев. Москва : Ад Маргинем, 2014. 96 с.
6. Шульга В. Invisible photo business : Що має знати фотограф, який хоче знімати для світових брендів. Київ : Pabulum, 2017. 200 с.
7. Cartier-Bresson H. The Decisive Moment / Henri Cartier-Bresson. Göttingen : Steidl, 2015. 160 p.
8. Kobre K. Photojournalism : The Professionals' Approach. 6th ed. Oxford ; London : Focal Press, 2008. 504 p.
9. Simon S. The Passionate Photographer : Ten Steps Toward Becoming Great. San Francisco : New Riders, 2011. 264 p. (Voices That Matter).

Допоміжна література

1. Базен А. Онтология фотографического образа / пер. с фр. Божович В. // Базен А. Что такое кино? Москва : Искусство, 1972. С. 40–47.
2. Барт Р. Риторика образа // Барт Р. Избранные работы : Семиотика. Поэтика / пер. с фр. под ред. Г. К. Косикова. Москва : Изд. группа «Прогресс», «Универс», 1994. С. 297–318.
3. Барт Р. Фотографическое сообщение / пер. с фр. С. Н. Зенкина // Барт Р. Система моды. Статьи по семиотике культуры. Москва : Изд-во им. Сабашниковых, 2003. С. 205–211.
4. Беньямин В. Краткая история фотографии // Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости : избр. эссе / пер. с нем. Москва : Медиум, 1996. С. 66–91.
5. Беньямин В. Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости / пер. с нем. С. Ромашка // Беньямин В. Озарения. Москва : Мартис, 2000. С. 122–152.
6. Бодрияр Ж. Симулякри і симуляції / пер. з фр. В. Ховхун. Київ : Основи, 2004. 230 с.
7. Варбург А. Великое переселение образов : исследование по истории и психологии возрождения античности / сост., пер. с нем. Е. Козиной. Санкт-Петербург. : Азбука-классика, 2008. 384 с.
8. Визуальное (как) насилие : сб. науч. тр. ; отв. ред. А. Р. Усманова. Вильнюс : ЕГУ, 2007. 380 с.
9. Вирильо П. Машина зрения / пер. с фр. А. В. Шестакова ; под ред. В. Ю. Быстрова. Санкт-Петербург : Наука, 2004. 140 с.
10. Воронкова Л. «Социологические выставки» : визуальные презентации в социальных науках // Визуальная антропология : настройка оптики. Москва : Вариант ; ЦСПГИ, 2009. С. 149–172.
11. Гибсон Дж. Дж. Экологический поход к зрительному восприятию / пер. с англ. ; общ. ред. и вступ. ст. А. Д. Логвиненко. Москва : Прогресс, 1988. 464 с.
12. Гингер С., Гингер А. Гештальт – терапия контакта / пер. с фр. Е. В. Просветиной. Санкт-Петербург : Специальная литература, 1999. 287 с.
13. Гуссерль Э. Идеи к чистой феноменологии и феноменологической философии. Т. 1 : Общее введение в чистую феноменологию / пер. с нем. А. В. Михайлова. Москва : Академический проект, 2009. 489 с.

14. Дамиш Ю. Теория облака : набросок истории живописи / пер. с фр. А. В. Шестакова. Санкт-Петербург : Наука, 2003. 359 с. (Французская библиотека).
15. Дебор Г. Общество спектакля / пер. с фр. С. Офертаса, М. Якубович ; ред. Б. Скуратов ; послесл. А. Кефал. Москва : Логос, 2000. 184 с.
16. Дебрэ Р. Введение в медиологию / пер. с фр. Б. М. Скуратова. Москва : Практис, 2010. 368 с. (Серия «Образ общества»).
17. Джеймисон Ф. Постмодернизм, або Логіка культури пізнього капіталізму / пер. з англ. П. Дениска. Київ : Курс, 2008. С. 22–76.
18. Делез Ж., Гваттари Ф. Тысяча плато : Капитализм и шизофрения / пер. с фр. Я. И. Свирского. Екатеринбург : У-Фактория ; Москва : Астрель, 2010. С. 462–497.
19. Диди-Юберман Ж. То, что мы видим, то, что смотрит на нас / пер. с фр. А. В. Шестакова. Санкт-Петербург : Наука, 2001. 263 с.
20. Жижек С. «В бесстыдном его взгляде – моя погибель!» / пер. с англ. А. Смирнова / То, что вы всегда хотели знать о Лакане (но боялись спросить у Хичкока) : сб. ст. Москва : Логос, 2004. С. 217–291.
21. Кампер Д. Взгляд и насилие. Будущее очевидности / пер. с нем. Г. Р. Хайдаровой // Флюссер В. За философию фотографии. Санкт-Петербург : Изд-во СПбГУ, 2008. С. 102–108.
22. Кебуладзе В. И. Феноменология : навч. Посібник. Київ : ТОВ «ППС–2002», 2005. 118 с.
23. Келер В. Некоторые задачи гештальтпсихологии / пер. с нем. // Хрестоматия по истории психологи / под ред. П. Я. Гальперина, А. Н. Ждан. Москва : Изд-во МГУ, 1980. С. 102–112.
24. Келер В., Коффка К. Гештальт-психология / пер. с нем. Москва : Изд-во АСТ, 1998. 704 с.
25. Краусс Р. Подлинность авангарда и другие модернистские мифы : очерки, эссе / пер. с англ. А. Матвеевой и др. Москва : Художественный журнал, 2003. С. 135–152; 201–224.
26. Круткин В. Л. Антропологический смысл семейного альбома // Журнал социологии и социальной антропологии. 2005. Т. 8. № 1. С. 171–178.
27. Малес Л. Фотография в социологических дисциплинах // Визуальная антропология : новые взгляды на социальную реальность : сб. науч. ст. Саратов : Научная книга, 2007. С. 168–182.
28. Мерло-Понти М. Видимое и невидимое / пер. с фр. О. Н. Шпараги ; под. ред. Т. В. Щитцовой. Минск : Логвинов, 2006. С. 189–226.
29. Мерло-Понти М. Око и дух / Морис Мерло-Понти ; пер. с фр., предисл. и коммент. А. В. Густыря. Москва : Искусство, 1992. 63 с.
30. Мерло-Понти М. Феноменология восприятия / пер. с фр. под. ред. И. С. Вдовиной, С. Л. Фокина. Санкт-Петербург : Ювента, Наука, 1999. 603 с.
31. Мотрошилова Н. В. Идеи Эдмунда Гуссерля как введение в феноменологию. Москва : Феноменология–Герменевтика, 2003. 720 с.
32. Панофский Э. Перспектива как «символическая форма» / пер. с нем. И. Хмелевских, Е. Козиной // Панофский Э. Перспектива как «символическая форма». Готическая архитектура и схоластика. Санкт-Петербург : Азбука-классика, 2004. С. 29–212.
33. Панофский Э. Этюды по иконологии : Гуманистические темы в искусстве Возрождения / пер. с англ. Н. Г. Лебедевой, Н. А. Осминской. Санкт-Петербург : Азбука-классика, 2009. 432 с.
34. Перлз Ф., Хефферлин Р., Гудмэн П. Практикум по гештальт-терапии / пер. с англ. М. Папуша. Москва : Ин-т психотерапии, 2001. 240 с.
35. Петровская Е. Антифотография. Москва : Три Квадрата, 2003. 112 с. (Серия «artes et media» ; вып. 2).

36. Петровская Е. Визуальность : к постановке проблемы // Русская антропологическая школа : труды. Вып. 3. Москва : Изд-во РГГУ, 2005. С. 7–11.
37. Подорога В. Навязчивость взгляда // Фуко М. Это не трубка. Москва : Художественный журнал, 1999. С. 83–145.
38. Подорога В. Непредъявленная фотография : Заметки по поводу «Светлой комнаты» Р. Барта // Авто-био-графия : К вопросу о методе. Тетради по аналитической антропологии. № 1. Москва : Логос, 2001. С. 195–240. (Серия «Ессе homo»).
39. Поллок Г. Созерцающая историю искусства: видение, позиция и власть / пер. с англ. // Гендерные исследования : хрестоматия. Ч. 2. Санкт-Петербург. : Алетейя, 2001. С. 718–737.
40. Рансьер Ж. Разделяя чувственное / пер. с фр. В. Лапицкого, А. Шестакова. Санкт-Петербург : Изд-во ЕУСПб, 2007. 264 с.
41. Рансьер Ж. Что может означать понятие «медиум» : пример фотографии / пер. с фр. Д. Скопин // Медиа : между магией и технологией / сост. и ред. Н. Сосна и К. Федорова. Москва ; Екатеринбург : Кабинетный ученый, 2014. С. 289–312.
42. Руйе А. Фотография. Между документом и современным искусством / пер. с фр. М. Михайловой. Санкт-Петербург : Клаудберри, 2014. 712 с.
43. Рыков А. В. Основы теории искусства. Санкт-Петербург : СПбГУ, 2007. 113 с.
44. Савчук В. Философия фотографии. Санкт-Петербург : СПбГУ, 2005. 253 с.
45. Сартр Ж.-П. Воображаемое. Феноменологическая психология воображения / Жан-Поль Сартр ; пер. с фр. М. И. Бекетовой. Санкт-Петербург : Наука, 2001. 319 с. (Французская библиотека).
46. Сонтаг С. О фотографии / пер. с англ. В. Гольшев. Москва : Ad Marginem, 2013. 272 с.
47. Уилер Г. Гештальттерапия постмодерна : за пределами индивидуализма / Гордон Уилер ; пер. с англ. О. Ю. Донец ; ред. и предисл. А. Н. Моховикова. Москва : Смысл; ЧеРо, 2005. 489 с.
48. Успенский Б. А. Семиотика искусства. Москва : Школа «Языки русской культуры», 1995. 360 с.
49. Флюссер В. За философию фотографии / пер. с нем. Г. Хайдаровой. Санкт-Петербург : Изд-во С.-Петерб. ун-та, 2008. 146 с.
50. Фрейд З. Психология бессознательного / пер. с нем. А. М. Боковой. Москва : Фирма СТД, 2006. 335 с.
51. Фрейд З. Воспоминание Леонардо да Винчи о раннем детстве / пер. с нем. // Фрейд З. Художник и фантазирование. Москва : Республика, 1995. С. 177–211.
52. Фризо М. Новая история фотографии / пер. с фр., нем., англ. В. Е. Лапицкого, В. М. Кислова, Ю. Н. Попова, А. В. Шестакова. Санкт-Петербург : Machina ; Андрей Наследников, 2008. 337 с.
53. Фуко М. Это не трубка / пер. с фр. И. Кулик. Москва : Художественный журнал, 1999. 145 с.
54. Хайдеггер М. Исток художественного творения / пер. с нем. А. В. Михайлова // Хайдеггер М. Работы и размышления разных лет. Москва : Гнозис, 1993. С. 47–116.
55. Шапиро М. Некоторые проблемы семиотики визуального искусства. Пространство изображения и средства создания знака-образа / пер. с англ. // Семиотика и искусствознание : сб. переводов. Москва : Мир, 1972. С. 136–163.
56. Ямпольский М. Ткач и визионер : Очерки истории репрезентации, или О материальном и идеальном в культуре. Москва : Новое литературное обозрение, 2007. 616 с. (Серия «Научное приложение»).
57. Crary J. Techniques of the Observer // October. 1988. Vol. 45. P. 3–35.
58. Media Archeology : Approaches, Applications, and Implications / ed. by E. Huhtamo, J. Parikka. Berkeley, CA : University of California Press, 2011. 368 p.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

Розділ 1. Концептуальна фотографія

1. Музей сучасного мистецтва «Гараж». URL : <https://garagemca.org/ru> (дата звернення: 25.08.2020).
2. Фундація «КультАура». URL : <https://cultprostir.ua/uk/category/foto/1> (дата звернення: 25.08.2020).
3. At The Museum of Modern Art. URL : <https://www.moma.org/> (дата звернення: 25.08.2020).
4. CSM / Фундація Центр Сучасного Мистецтва. URL : <http://csmart.org.ua/> (дата звернення: 25.08.2020).
5. Ken Domon Museum of Photography. URL : <http://www.domonken-kinenkan.jp/> (дата звернення: 25.08.2020).
6. Korydor : онлайн-журнал про сучасну культуру. URL : <http://www.korydor.in.ua/ua/> (дата звернення: 25.08.2020).
7. Museo Fotografia Contemporanea (MUFOCO). URL : <http://www.mufoco.org/en/> (дата звернення: 25.08.2020).
8. Museum of Photographic Arts. URL : <http://mopa.org/> (дата звернення: 25.08.2020).
9. Museum of Photography, Seoul. URL : <http://www.photomuseum.or.kr/> (дата звернення: 25.08.2020).
10. Reykjavik Museum of Photography. URL : <http://www.visitreykjavik.is/reykjavik-museum-photography> (дата звернення: 25.08.2020).
11. The Annenberg Space for Photography. URL : <https://www.annenbergphotospace.org> (дата звернення: 25.08.2020).
12. The Finnish Museum of Photography. URL : <http://www.valokuvataiteenmuseo.fi/en> (дата звернення: 25.08.2020).
13. The International Center of Photography (ICP). URL : <https://www.icp.org/> (дата звернення: 25.08.2020).
14. The Metropolitan Museum of Art. URL : <http://www.metmuseum.org/> (дата звернення: 25.08.2020).
15. The Museum of Contemporary Photography (MoCP). URL : <http://www.mocp.org/index.php> (дата звернення: 25.08.2020).

Розділ 3. Цифрова фотозйомка

1. Бібліотека фотографа. URL : <http://fotobooks.livejournal.com/> (дата звернення: 25.08.2020).
2. Фотошкола в Мінську. Відеоуроки. URL : https://www.youtube.com/channel/UC_nNjXdmkyw2IpHLBVttCA (дата звернення: 25.08.2020).
3. Bird In Flight : Інтернет-журнал про фотографію і візуальну культуру. URL : <https://birdinflight.com/ru/> (дата звернення: 25.08.2020).
4. CameraSim Pro Онлайн-симулятор для початківця фотографа або віртуальний фотоапарат. URL : <http://camerasim.com/apps/camerasim-pro/?r=csad> (дата звернення: 25.08.2020).
5. Depositphotos. Блог. URL : <https://blog.depositphotos.com/ru/> (дата звернення: 25.08.2020).
6. Foto.ua. URL : <http://journal.foto.ua/> (дата звернення: 25.08.2020).
7. Magnum Photos. URL : <https://pro.magnumphotos.com> (дата звернення: 25.08.2020).
8. National Geographic Society. URL : <http://www.nationalgeographic.com/photography/> (дата звернення: 25.08.2020).
9. Propphotos : журнал про фотографію і фототехніку №1. URL : <https://propphotos.ru/lessons> (дата звернення: 25.08.2020).
10. Seeing Through Photographs. URL : <https://ru.coursera.org/learn/photography> (дата звернення: 25.08.2020).
11. The Pulitzer Prizes. URL : <http://www.pulitzer.org/> (дата звернення: 25.08.2020).